

Popis navazujícího programu „Lidé z celého světa“

Věková kategorie: 4.-5. třída

Trvání: 2 hod

Místo: Program probíhá v kostele Pražského Jezulátka a přilehlých prostorách kláštera včetně běžně nepřístupných míst (zahrada). V případě zájmu školy je možné realizovat program také ve třídě.

Program je určen pro školní třídu, veden lektory, přítomen je po celou dobu trvání programu učitel, v některých aktivitách se třída dělí na menší skupinky.

Tematický rámec: Program je motivován tématem setkávání Lidí z celého světa, kteří mají různé životní podmínky a různá přání. Program navazuje na již absolvovaný program „Dobrodružná výprava po Stopách Pražského Jezulátka“, ve kterém se žáci nejen seznámili s historií i současností kostela Pražského Jezulátka, které je mimo jiné místem setkávání lidí ze všech světadílů. Celým programem provází ilustrovaná mapa světa, kterou děti ve skupinkách na základě získaných informací, vlastních názorů a skupinové diskuze postupně zaplňují informacemi o lidech žijících v různých zemích světa.

Hlavní cíl programu:

Cílem programu je rozvoj respektu k ostatním lidem, překračování stereotypů i přijetí určité odpovědnosti každého z nás vůči společenství a světu, kde žijeme. Žáci jsou též vedeni k ocenění setkání s druhým člověkem, k zamyšlení se nad hodnotami, které naše společnost vnímá jako pozitivní, a k podpoře zdravého sociálního životního stylu.

Program pracuje s mapou světa a rozvíjí týmovou spolupráci. Skrze interaktivní hru budou žáci vedeni k zamyšlení se nad tím, co mají jednotliví lidé z různých zemí světa společného a odlišného, zda mohou mít stejné sny, přání i problémy. Dozvědí se některé reálie z různých zemí světa a uvědomí si odlišnosti životních podmínek, jsou vedeny k solidaritě s druhými lidmi.

Dílčí cíle:

1. Napomáhání žákům prostřednictvím informací vytvářet postoje tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám, reflektovat zázemí příslušníků ostatních sociokulturních skupin a uznávat je.
2. Napomáhání žákům uvědomit si vlastní identitu, být sám sebou, reflektovat vlastní sociokulturní zázemí.
3. Uvědomování si sounáležitosti s dalšími lidmi, rozvoj respektu k lidem a prostředí, výchova k odpovědnosti za vlastní jednání.
4. Uvědomování si neslučitelnosti rasové, náboženské či jiné intolerance s principy života v demokratické společnosti.
5. Uvědomování si sebe samého jako svobodného jedince, vedení k tvořivému přístupu ke společnosti, k možnosti aktivního překonávání životních stereotypů a k obohacování emocionálního života.
6. Utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě samému a k druhým.
7. Rozvoj zájmu o aktivní zapojení do společenského dění.
8. Vedení k zamyšlení nad hodnotami, které jsou všeobecně přijímané jako dobré a potřebné pro jedince i pro společnost.
9. Rozvoj komunikačních, formulačních, argumentačních, dialogických a prezentačních schopností a dovedností.
10. Rozvoj týmové spolupráce a utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni.
11. Vedení k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení.

Popis jednotlivých aktivit a jejich cíle v návaznosti na RVP:

Před programem - motivační aktivita

Před programem obdrží třídní učitel motivační materiál připravující žáky na program - úryvek z cestopisu.

Úvod do programu

Časová dotace: 10 minut

Pomůcky: barevné jmenovky, fixy

Cíle aktivity v návaznosti na rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání:

- Získání pocitu sounáležitosti s místem života.
- Připomenutí informací z předchozího programu, který třída absolvovala v kostele Pražského Jezulátka, na který program Lidé z celého světa navazuje.

Žáci v úvodu programu prochází kostelem Pražského Jezulátka a jsou vedeni k zopakování si informací a poznatků, které získaly během své předchozí návštěvy. Pozornost je zaměřena zejména na téma návštěvníků kostela, kteří přicházejí ze všech světadílů a setkávají se v kostele. Žáci jsou tak motivováni k zájmu o téma programu, kterým je setkávání lidí různých kultur a národností.

Poté se přemístí do přilehlých prostor kláštera (oddělená místnost bez přístupu veřejnosti). Pomocí barevných jmenovek se rozdělí do skupin po 3-5 dětech, ve kterých budou pracovat během programu.

(Varianta pro realizaci programu ve třídě: Lektori se doptávají na místě v kruhu vsedě, co si děti pamatují z programu v kostele. Následuje rozdělení do skupin.)

Odkud kdo pochází?

Časová dotace: 10 minut

Pomůcky: fotografie lidí z celého světa, děkované cedulky s informací o zemi, nálepky s fotografiemi a cedulkami, mapa světa s ilustracemi (formát A0), nálepka s Jezulátkem

Cíle aktivity v návaznosti na RVP:

- Napomáhání žákům prostřednictvím informací vytvářet postoje tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám, reflektovat zázemí příslušníků ostatních sociokulturních skupin a uznávat je.
- Stimulování pozitivního vztahu k ostatním lidem a hodnotového systému žáků.
- Zorientování se na mapě světa.
- Skupinová spolupráce

Na zemi jsou připraveny 3 hromádky cedulek (u každé cedulky je zároveň totožná menší nálepka pro následné umístění na mapu světa):

- Cca 10 fotografií lidí z celého světa
 - o 10 děkovných cedulek vytvořených po vzoru cedulek umístěných v kostele u sošky Jezulátka). Cedulka má na přední straně slovo děkuji v cizím jazyce, jméno osoby a název země / Na zadní straně cedulky jsou informace o zemi a indicie, podle kterých děti poznají zemi na ilustrované mapě světa (např. žijí tu sloni, vlajka je červeno-bílá, apod.).

Každá skupina si vybere fotografii člověka, který je zaujal a kterého by chtěli ostatním představit. Poté si vyberou děkovnou cedulku, která podle nich pochází od člověka, jehož fotografii si zvolili. Důraz je při zadání kladen na to, že skupinka se na výběru musí společně domluvit.

Žáci si po skupinkách sednou do společného kruhu, v jehož středu je na zemi ilustrovaná mapa světa. Na úvod společně najdou Prahu a umístí do ní nálepku s Jezulátkem. Poté každá skupina představí svého člověka a zemi, odkud pochází, ostatním. Poté žáci umístí na ilustrovanou mapu světa nálepky s fotografiemi a cedulkami.

Lidé a jejich přání

Časová dotace: 10 minut výběr / 15 minut prezentace a reflexe

Pomůcky: věty, přání, propisky (větší cedulky + menší nálepky)

Cíle aktivity v návaznosti na RVP:

- Uvědomování si neslučitelnosti rasové, kulturní, národnostní, náboženské či jiné intolerance s principy života v demokratické společnosti.
- Utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě samému a k druhým.
- Týmová spolupráce a utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni.
- Rozvoj porozumění vlastnímu kulturnímu zakotvení a respekt k odlišnostem a menšinám, vedení dialogu o různosti lidí.
- Utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě samému a k druhým.
- Rozvíjení komunikačních, formulačních, argumentačních, dialogických a prezentačních schopností a dovedností.
- Vedení k angažovanosti při potírání projevů intolerance, xenofobie, diskriminace a rasismu.
- Vedení k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení.

Žáci jsou vedeni k zamyšlení nad tím, že každý člověk o sobě může něco zajímavého říct a každý má nějaké přání. Děti si společně ve skupině vyberou z širší nabídky cedulek rozmístěných na podlaze nebo stole:

- větu, kterou by o sobě mohl jejich člověk říct a
- jedno přání, které má.
- pak společně ve skupině vymyslí, proč by člověk, kterého si vybrali, mohl chtít jet do Prahy – napíše to na volnou nálepku.

V kroužku kolem mapy světa pak každá skupinka prezentuje charakteristiku a přání svého člověka a důvod jeho cesty do Prahy ostatním.

Po každé prezentaci pokládá lektor několik otázek k tématu s cílem reflektovat, v čem jsou si lidé z různých kultur podobní a v čem se lišíme, a jaké jsou životní podmínky lidí v různých zemích. V diskusi dostává prostor prezentující skupina i další žáci. Důraz je v diskusi kladen na odlišnost životních podmínek v různých zemích a na to, že lidé mohou mít také stejná přání jako my a některé věci bychom se mohli učit od sebe navzájem. Cílem diskuze je také nabourávat a překonávat předsudky a stereotypy. Lektor se snaží povzbudit výměnu názorů mezi dětmi a formulaci argumentů.

Na závěr nalepí skupinka nálepky s charakteristikou, přáním a důvodem cesty na ilustrovanou mapu světa.

Příklady vět:

- *Mám tři bratry a pět sester.*
- *Každý den chodím pracovat na pole.*
- *Umím mluvit čtyřmi různými jazyky.*
- *Ještě nikdy jsem neletěl/a letadlem.*
- *Můj nejoblíbenější předmět je angličtina.*
- *Když jsme byli malí, neměli jsme doma vůbec elektřinu.*
- *Za svůj život jsem se už desetkrát stěhoval/a.*
- *Ještě nikdy jsem nebyl/a mimo svou rodnou zemi.*
- *Na Vánoce se vždycky sejde celá naše rodina.*
- *Až vyrostu, chci být lékařem a pomáhat nemocným lidem.*
- *Každý den chodím pěšky skoro 10 kilometrů.*
- *Doma máme spoustu zvířat, o které se starám.*
- *Ještě nikdy jsem neviděl/a sníh.*
- *Umím česky lépe než moji rodiče.*
- *V sobotu chodíme na trh nakoupit jídlo na celý týden.*

Příklady přání a souvisejících otázek pro reflexi.

- *Ať se maminka uzdraví.*
 - *Můžou všichni lidé chodit k lékaři?*
- *Ať už není válka.*
 - *Mohl tento člověk zažít válku? Kde se v téhle chvíli ve světě válčí? Proč je důležité, aby nebyly války? Jak se změní život člověka ve válce?*
- *Ať můžu příští rok chodit dál do školy.*
 - *Můžou všechny děti na světě chodit do školy? Kdo platí za to, že můžeme chodit do školy? Jak je to jinde ve světě? Mají holky a kluci stejnou šanci chodit do školy?*
- *Ať se vrátí moje kamarádka.*
 - *Kam odjela? Proč se lidé stěhují? Jak můžeme být v kontaktu s lidmi, kteří se odstěhovali?*
- *Ať udělám přijímačky.*
 - *Proč si přeje, aby udělal přijímačky? Můžou všichni na světě studovat na středních a vysokých školách?*
- *Ať získám práci.*
 - *Proč je důležité, aby měl člověk práci? Kdo závisí na práci nějakého člověka? Co je podle vás dobrá a co špatná práce? Jak může člověk v ČR najít práci? A jak je to v jiných zemích? Co u nás může dělat člověk, který nemůže najít práci nebo nemůže pracovat?*
- *Ať nepřijedeme o náš domov.*
 - *Jak můžou lidé ztratit domov? Můžou i u nás v České republice lidé ztratit domov? Jak by šlo pomoci?*
- *Ať dostanu k narozeninám mobil.*
 - *Jaké to je, když někdo nemá nejen mobil, ale ani elektřinu?*
- *Ať dostanu velkou čokoládu.*
 - *Mají v dnešní době všichni lidé dostatek jídla? Svět se v současnosti dělí na bohatý sever a chudý jih. Kam patříme my? Z čeho se vyrábí čokoláda a kde na světě se pěstuje?*
- *Ať mě vnuci častěji navštěvují.*
 - *Proč si většina starých lidí přeje, aby je vnuci častěji navštěvovali? Znáte nějakého starého člověka, který je sám? Co bychom pro něj mohli udělat?*
- *Ať se mi narodí brácha.*
 - *Kolik máte sourozenců? Znáte nějaké rodiny, kde mají hodně sourozenců? Je spousta zemí - třeba v Africe, kde má většina rodin třeba pět a více dětí. V čem je jejich život jiný od našeho?*
- *Ať nezlobím.*
 - *Jak můžeme být hodní? Z čeho mají vaši rodiče radost?*

Přestávka (Časová dotace: 10 minut)

Překvapení na cestě

Časová dotace: 20 minut zadání a plnění úkolů, 15 minut reflexe

Pomůcky: kartičky s úkoly, stanoviště s čísly a pomůckami, ozvučná dřívka, bludiště, šátek na oči, fixa, video s větou ve znakové řeči, notebook, přepis věty ze znakové řeči, list papíru A4 s vlakem, úzký pruh balicího papíru, obvazy

Cíle aktivity v návaznosti na RVP:

- Uvědomování si sebe samého jako svobodného jedince, vedení k tvořivému přístupu ke společnosti, k možnosti aktivního překonávání životních stereotypů a k obohacování emocionálního života.
- Týmová spolupráce a utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni.
- Rozvoj zájmu o aktivní zapojení do společenského dění.
- Napomáhání žákům uvědomit si vlastní identitu, být sám sebou, reflektovat vlastní sociokulturní zázemí.
- Uvědomování si sounáležitosti s dalšími lidmi, rozvoj respektu k lidem a prostředí, výchova k odpovědnosti za vlastní jednání.
- Přirozené vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i jiným lidem.
- Vedení k zamyšlení nad hodnotami, které jsou všeobecně přijímané jako dobré a potřebné pro jedince i pro společnost.
- Rozvíjení komunikačních, formulačních, argumentačních, dialogických a prezentačních schopností a dovedností.
- Vedení k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení.

Skupiny si vylosují situace, které potkají jejich Člověka na jeho cestě do Prahy. Žáci plní úkoly, tematicky související s danými situacemi, které jsou zaměřené na překonávání překážek. Tyto úkoly motivují děti vcítit se do situace člověka, který se dostává do obtížné situace z důvodu např. zdravotního postižení, nehody, neznalosti prostředí a jazyka, kulturní odlišnosti, odlišné životní úrovně atd. Zároveň představují konkrétní praktický problém, který je třeba ve skupině vyřešit (fyzicky vyrobit, překonat) a podporují týmovou spolupráci.

Po splnění úkolu vyznačí žáci společně ve skupině prstovými barvami pomocí otisků prstů na ilustrovanou mapu světa trasu, po které cestoval jejich člověk do Prahy.

Následuje reflexe průběhu plnění úkolu (spolupráce ve skupině, pocity dětí v různých rolích) a diskuse o tom, jak se daný člověk mohl dostat do této situace - jestli se do podobné situace může dostat i někdo jiný nebo i my sami a jak se v takové situaci můžeme zachovat, abychom ji sami překonali nebo abychom pomohli jinému člověku v této situaci. Žáci jsou v diskusi a reflexi vedeni prostřednictvím vhodně zvolených otázek.

Příklady situací a úkolů (+návodné otázky pro reflexi):

1. *Po cestě vás okradli o všechny peníze i doklady. Pomůže vám ambasáda v hlavním městě, ale nejdříve se tam musíte dostat. Napadlo vás vydělat si peníze jako pouliční zpěváci - baskeři.*
Zaspívejte a zahrajte společně nahlas jednu písničku.
*Chcete nám předvést písničku?
Co byste dělali, kdybyste se najednou ocitli v cizím městě bez peněz a bez dokladů? Jaké máme možnosti v ČR a jaké v cizině? Co vás napadne, když vidíte na ulici člověka, který chce od ostatních peníze?*
2. *Ztratili jste se v neznámém městě, kde nefunguje pouliční osvětlení, a musíte najít cestu po tmě.*
Jeden z vás si zaváže oči a vezme do ruky tužku. Ostatní mu budou radit tak, aby poslepu našel cestu bludištěm.
*Jak se vám dařilo? Co bylo těžké pro toho, kdo měl zavázané oči, co pro ty, kdo měli napovídat? Jaké to je být závislý na tom, co mi řekne někdo jiný?
Jaké jsou večery a noci ve městech, kde není osvětlení? V čem mohou být nebezpečná? Kdo platí za elektrinu na pouliční osvětlení a proč teda v některých městech není? Co je to světelný smog?*
3. *Potřebujete rychle najít na nádraží vlak do Prahy. Nemůžete se ale domluvit zdejší řečí a tak to zkusíte rukama.*
Naučte se podle videa znakovou řečí: "Dobrý den, odkud jede vlak do Prahy?" a společně ji předvedte.
Jak se jde porozumět s neslyšícím člověkem? Co je pro neslyšícího člověka těžké? Znaková řeč není úplně čeština, je to trochu jako jiný jazyk (Věta po slovech: Dobrý den - prosím - vlak - směr - Praha - přijede - zastaví - kde).
4. *Jediný vlak, který jede vašim směrem je hrozně přeplněný, ale potřebujete se do něj vejít.*
Stoupněte si všichni na list tak, abyste žádnou částí těla nestáli na zemi. Chyťte se za ruce a zakloňte se, aby nikdo z vás neupadl
*Báli jste se, že spadnete?
Co děláme, když je přeplněné metro? Jak je to v jiných zemích? Jak funguje veřejná doprava u nás a jinde?*
5. *Část cesty musíte jít pěšky. Cesta vede po úzkém mostě a proti vám jdou lidi, kterým se musíte vyhnout.*
Rozdělte se na polovinu a stoupněte si na konce papíru čelem proti sobě. Vyměňte si teď místa se skupinou naproti. Nesmíte se žádnou částí těla dotknout země. Když se to stane, všichni se musejí vrátit a začít znovu.
*Jak se vám dohromady pracovalo? Bylo těžké vymyslet, jak to udělat? Kolik pokusů?
Co je podle vás bezpečná a co nebezpečná cesta (v přírodě, ve městě, v Čechách a jinde)*
6. *Po cestě ses zranil, ale v zemi, kde zrovna jste, široko daleko není žádná nemocnice, kde by vás ošetřili. Musíte si pomoc sami.*
Zavažte si vzájemně z vás hlavu.
Co děláte, když se zraníte? Jaké je číslo na záchranku? Jak je to v jiných zemích? Byli jste někdy u nehody, kdy bylo potřeba pomoci druhému člověku? Co by měl člověk umět, aby to dokázal?

Závěr a zhodnocení programu

Časová dotace: 5 minut

Pomůcky: vyplněná mapa světa, bubliny, fixy, dotazník se zpětnou vazbou pro učitele

Cíle aktivity v návaznosti na RVP:

- Reflexe témat, kterými žáci v průběhu programu prošli, a zároveň evaluace dosažení cílů ze strany týmu a pedagogů.

Žáci si v kruhu prohlédnou koláž, kterou společně vytvořili během celého programu na ilustrované mapě světa pomocí nálepek a prstových barev. Uvědomí si, že svět je místo plné lidí, že ho také spoluutváříme tím, co děláme. Po skončení programu si odnesou vytvořenou mapu do třídy.

Na závěr programu proběhne zhodnocení programu žáky i vyučujícím. Žáci vyslovují svoje dojmy a zážitky, vrátí se k důležitým momentům a vysloví, co je zaujalo a proč. Dostávají možnost ocenit, co nového objevili a co se naučili, jaký měl pro ně program osobní význam a přiměřeným způsobem to vyjádřit. Žáci vyplní bubliny, do kterých zapíšou své dojmy z programu, co se jim líbilo, případně vzkaz pro lektory. Vyučující vyplní dotazník se zpětnou vazbou k programu.

Po programu – Pozdrav z cest

Vyučující obdrží po programu další materiály pro práci s žáky ve třídě - motivační „fotopohlednici z cesty“ pro práci ve třídě a fotografie z programu. Žáci společně ve skupinách napíšou na fotopohlednici z programu svůj „pozdrav z cesty“, ve kterém popíšou své zážitky z programu jako z pomyslné cesty jejich Člověka do Prahy. Znovu si připomenou, promyslí a ujasní svůj postoj k tématu programu. Přemýšlí, co se jim na programu nejvíc líbilo, co si zapamatovali a používají pojmy, které se naučili.

